

Gwerthusiad Opsiynau Ysgol Y Garreg

Allwedd: **Glas - manteision** **Coch - anfanfeision** **Du – sylwadau**

	Dim newid – parhau gyda'r sefyllfa bresennol	Ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos	Cau Ysgol Y Garreg a dynodi Ysgol Cefn Coch fel yr ysgol amgen
Niferoedd dysgwyr a llefydd gweigion	Niferoedd isel iawn yn parhau yn Ysgol Y Garreg (Niferoedd Ionawr 2026: 2 dysgwr Derbyn i Blwyddyn 6 a 0 dysgwr Meithrin). Nifer llefydd gweigion yn parhau yn uchel iawn. (39 o lefydd gweigion (95%) Derbyn i Blwyddyn 6; 46 o lefydd gweigion (96%) Meithrin – Blwyddyn 6). Mae dau ddosbarth yn Ysgol Y Garreg, nid oes defnydd o'r ail ddosbarth. Yn ôl rhagamcanion ni ragwelir cynnydd yn y niferoedd.	Niferoedd isel iawn yn parhau yn Ysgol Y Garreg (Niferoedd Ionawr 2026: 2 ddysgwr Derbyn i Blwyddyn 6 a 0 dysgwr Meithrin). Nifer llefydd gweigion yn parhau yn uchel iawn. (39 o lefydd gweigion (95%) Derbyn i Blwyddyn 6; 46 o lefydd gweigion (96%) Meithrin – Blwyddyn 6). Mae dau ddosbarth yn Ysgol Y Garreg, nid oes defnydd o'r ail ddosbarth. Yn ôl rhagamcanion ni ragwelir cynnydd yn y niferoedd. Nid oes tystiolaeth amlwg y byddai ffederaleiddio yn arwain at gynnydd mewn niferoedd.	Mae niferoedd Ysgol Cefn Coch yn sefydlog gyda 132 o ddysgwyr Derbyn i Blwyddyn 6 ac 16 o ddysgwyr Meithrin ar y gofrestr (Ionawr 2026). Cyfradd llai o lefydd gweigion yn y dalgylch.
Maint dosbarthiadau ac amrediad oedran	Mae 1 dosbarth yn Ysgol Y Garreg (Ionawr 2026) gyda 2 ddysgwr (Derbyn - Blwyddyn 6) a 0 dysgwr yn y dosbarth Meithrin.	Mae 1 dosbarth yn Ysgol Y Garreg (Ionawr 2026) gyda 2 ddysgwr (Derbyn - Blwyddyn 6) a 0 dysgwr yn y dosbarth Meithrin.	Dysgwyr i gael eu haddysgu mewn dosbarthiadau o faint addas. Mae dysgwyr Ysgol Cefn Coch yn cael eu haddysgu mewn dosbarthiadau

	Yn ôl rhagamcanion ni ragwelir cynnydd yn y niferoedd. Mae maint dosbarthiadau Ysgol Y Garreg felly yn debygol o barhau yn fach iawn, gyda phosibilrwydd cryf y byddai amrediad oedran o 4 blynedd neu fwy ym mhob dosbarth.	Yn ôl rhagamcanion ni ragwelir cynnydd yn y niferoedd. Nid oes tystiolaeth amlwg y byddai ffederaleiddio yn arwain at gynnydd mewn niferoedd. Maint dosbarthiadau Ysgol Y Garreg felly yn debygol o barhau yn fach iawn, gyda phosibilrwydd cryf y byddai amrediad oedran o 4 blynedd neu fwy ym mhob dosbarth.	o faint mwy addas gyda chyfartaledd o 21 dysgwr ym mhob dosbarth (Ionawr 2026). Mae 7 dosbarth yn Ysgol Cefn Coch gyda blynyddoedd 4,5 a 6 yn rhannu dau ddosbarth.
Adnoddau Ariannol	Ysgol Y Garreg wedi derbyn dyraniad gwarchodaeth lleiafswm staffio o £89,701 yn 2025-26 gan yr Awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Mae rhagolygon niferoedd yn awgrymu y bydd yr angen am ddyraniad gwarchodaeth sylweddol yn parhau. Cyfartaledd y dysgwr Ysgol Y Garreg yn parhau'n uchel (£14,621 y dysgwr) sydd yn seiliedig ar niferoedd Medi 2024 sef 17 o ddysgwyr. Mae hyn yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd sirol o £5,780.	Ysgol Y Garreg wedi derbyn dyraniad gwarchodaeth lleiafswm staffio o £89,701 yn 2025-26 gan yr Awdurdod i sicrhau lefelau staffio priodol. Mae rhagolygon niferoedd yn awgrymu y bydd yr angen am ddyraniad gwarchodaeth sylweddol yn parhau. Cyfartaledd y dysgwr Ysgol Y Garreg yn parhau'n uchel (£14,621 y dysgwr) sydd yn seiliedig ar niferoedd Medi 2024 sef 17 o ddysgwyr. Mae hyn yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd sirol o £5,780.	Tynnu ysgol o'r rhwyd gwarchodaeth lleiafswm staffio a dim angen am ddyraniad gwarchodaeth yn yr ysgol amgen. Bydd cost fesul dysgwr yn agosach at y cyfartaledd sirol. Mae'n debygol o arwain at gynnydd yng nghostau cludiant i'r Awdurdod.

		Cyfle i wneud arbedion drwy rannu adnoddau a chyflogi staff ar draws y ffederasiwn wrth benodi yn y dyfodol.	
Arweinyddiaeth a Staffio	Rhagwelir y byddai'r anhawster staffio'r ysgol yn sefydlog yn parhau. Bydd yr ysgol yn debygol o dderbyn gwarchodaeth lleiafswm staffio i sicrhau gallu cyflogi pennaeth a chymhorthydd. Mae rhagolygon niferoedd yn awgrymu y bydd hyn yn parhau.	Cyfle i rannu arferion da rhwng y ddwy ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau. Bydd yr ysgol yn debygol o dderbyn gwarchodaeth lleiafswm staffio i sicrhau gallu cyflogi pennaeth a chymhorthydd. Mae rhagolygon niferoedd yn awgrymu y bydd hyn yn parhau. Y baich yn parhau yn drwm ar y pennaeth sydd yn gyfrifol am ddwy ysgol drwy drefniant anffurfiol.	Mae strwythur staffio Ysgol Cefn Coch yn sicrhau athrawon ym mhob dosbarth ac yn caniatáu amser digyswllt i'r Pennaeth. Byddai'n arwain at ddiddymu cytundebau staff Ysgol Y Garreg.
Ffactorau Daearyddol	Dim newid. Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartrefi dysgwyr y dalgylch.	Dim newid. Ysgol o fewn pellter rhesymol i gartrefi dysgwyr y dalgylch.	Bydd angen cynnig cludiant i ddysgwyr dalgylch Ysgol Y Garreg yn unol â pholisi cludiant y sir. Bydd rhai dysgwyr y dalgylch yn teithio ymhellach i'r ysgol nac y maent yn bresennol. Ni fydd unrhyw ddysgwr dalgylch Y Garreg angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.
Y Gymuned	Cadw ysgol a'i photensial i fod yn adnodd cymunedol yn Llanfrothen.	Posiblwydd o gydweithio cymunedol rhwng y 2 ysgol.	Pentref Llanfrothen yn colli ysgol.

	Mwyafrif o ddysgwyr dalgylch Ysgol Y Garreg eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch. Nid oes defnydd cymunedol o'r ysgol tu allan i oriau ysgol. Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynnaladwyedd darpariaeth addysg yn Ysgol Y Garreg	Cadw'r ysgol fel adnodd cymunedol ym mhentref Llanfrothen. Mwyafrif o ddysgwyr dalgylch Ysgol Y Garreg eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch Nid oes defnydd cymunedol o'r ysgol tu allan i oriau ysgol. Ansicrwydd yn parhau ynglŷn a chynnaladwyedd darpariaeth addysg yn Ysgol Y Garreg.	Cymuned ehangach ble gall y plant a'r rhieni elwa ar greu cysylltiadau cryfach rhwng 2 gymuned cyfagos.
Yr Iaith Gymraeg	Dim newid - Dysgwyr yn parhau i dderbyn addysg cyfrwng Cymraeg Categori 3.	Dim newid – Dysgwyr yn parhau i dderbyn addysg cyfrwng Cymraeg Categori 3.	Dim newid – mae Ysgol Cefn Coch yn ysgol cyfrwng Cymraeg Categori 3.
Sylwadau ychwanegol yn dilyn cyfarfod gyda Chorff Llywodraethu Ysgol Y Garreg		Gwendidau Addasrwydd adeilad Ysgol Cefn Coch, maint y dosbarthiadau a nifer y staff yn gallu darparu ar gyfer holl ddysgwyr Llanfrothen.	Gwendidau - Colli canolbwynt cymdeithasol a diwylliannol sydd wedi bodoli ers 143 mlynedd; effaith negyddol ar forâl ac undod y pentref. Cryfderau/cyfleoedd - Cadw'r adeilad fel ased addysgol drwy ei ailstrwythuro'n ganolfan arbenigol neu uned lles.